

Simulovaná evoluce I.

- princip a analogie
- základní typy simulované evoluce
- kódování instancí
- evoluční operátory
- selekce a selekční tlak
- řízení generací
- podmínky ukončení
- práce s omezujícími podmínkami

- schémata
- teorie stavebních bloků
- zavádějící (klamné) funkce
- kompetentní GA, fast messy GA
- bayesovská optimalizace
- paralelizace

Principy

- více stavů najednou
  - snížení možnosti uváznutí v jediném minimu
  - zpravidla konstantní počet stavů po celou dobu výpočtu

- operace
  - $S \rightarrow S$ (unární operátory)
  - $S \times S \rightarrow S, S \times S \rightarrow S \times S$ (binární operátory)

- definice operací
  - nad reprezentacemi (zakódovanými stavy)
  - problémově nezávislé

Analogie

konfigurace $\rightarrow$ jedinec (fenotyp)
kódování konfigurace $\rightarrow$ genetická reprezentace jedince (genotyp, chromozóm)
proměnná kódování $\rightarrow$ gen
hodnota proměnné $\rightarrow$ alela
aktuální množina konfigurací $\rightarrow$ generace, populace

Analogie

unární operátor $\rightarrow$ mutace
binární operátor $\rightarrow$ křížení
optimalizační kritérium $\rightarrow$ zdatnost (fitness)
rozšíření konfigurace uváznulé v lokálním minimu $\rightarrow$ degenerace
rozšíření kvalitní konfigurace $\rightarrow$ konvergence

Kostra simulované evoluce

Základní typy simulované evoluce

Genetické algoritmy

v klasické podobě

kódování	binární řetěz
operátory	binární: křížení <ul style="list-style-type: none"> • 1-bodové • 2-bodové • uniformní ... unární: <ul style="list-style-type: none"> • mutace • inverze
řízení populace	nová generace nahradí původní

Genetické programování

kódování	rozkladový strom výrazu
operátory	<ul style="list-style-type: none"> • křížení • mutace • definice stavebního bloku • editace
řízení populace	nová populace nahradí starou

Objevování a využití regularit, symetrií, podobností, vzorců

Evoluční programování

kódování	automat
operátory (pouze unární)	<ul style="list-style-type: none"> • změna výstupního symbolu • změna přechodu • přidání/vypuštění stavu • změna počátečního stavu
řízení populace	z μ rodičů a λ potomků se vybere μ členů nové generace

Operátory ohodnoceny mírou změny

Evoluční strategie

kódování	vektor (reálných) čísel a jejich středních odchylek
operátory	<ul style="list-style-type: none"> • mutace (dominuje): přičtení Gaussova rozložení • křížení<ul style="list-style-type: none"> - diskriminující - průměrující
řízení populace	z μ rodičů a λ potomků se vybere μ členů nové generace, nebo náhrada vcelku

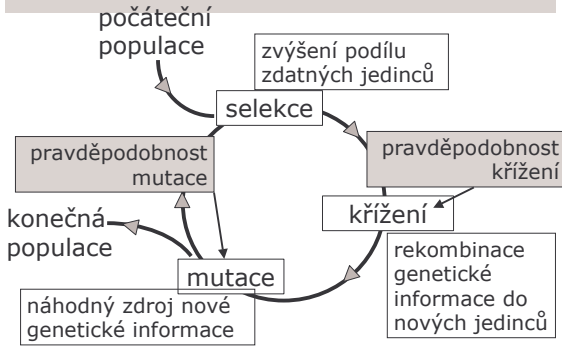
Genetické algoritmy

- kódování (reprezentace)
- operace (genetické operátory)
- výběr pro operace (selekce)
- selekční tlak
- řízení populace

Kódování

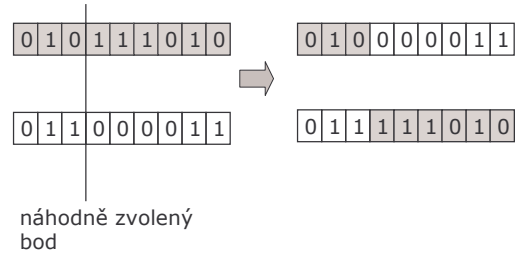
- klasická formulace: binární řetěz
  - přirozený pro řadu problémů (batoh, SAT...)
- vektor proměnných obecně různých domén
- permutace řetězce z dané abecedy
  - permutační problémy: např. TSP

Genetické operátory

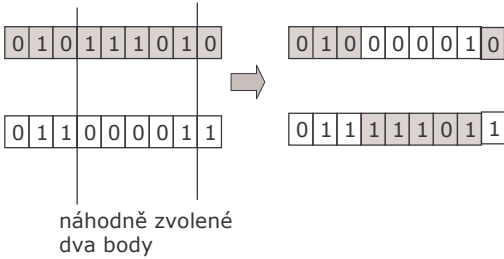
Křížení (rekombinace)

jednobodové křížení

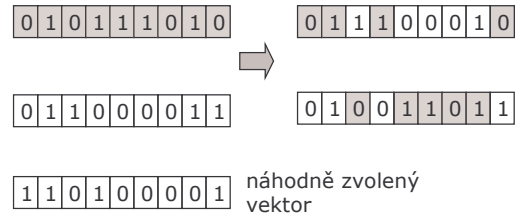
Křížení (rekombinace)

dvoubodové křížení

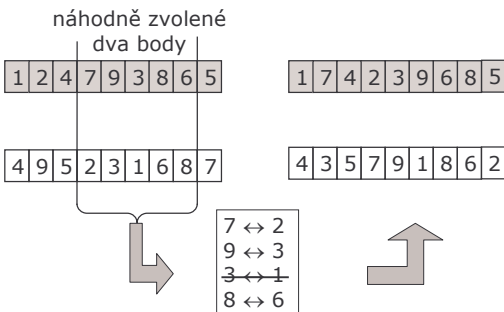

Křížení (rekombinace)

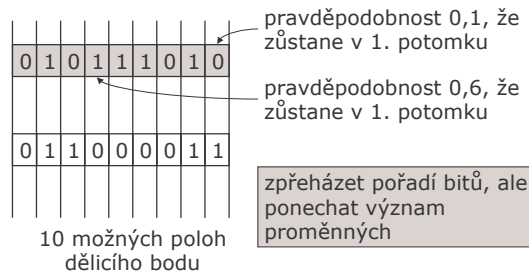
uniformní křížení

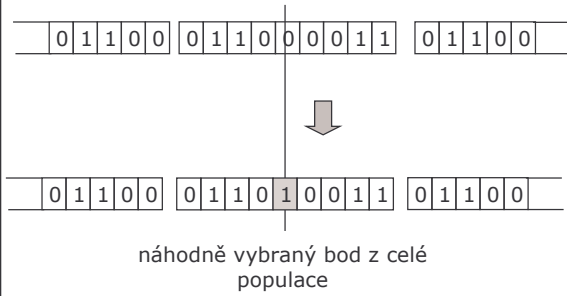
Křížení pro permutační problémy (PMX)

Inverze

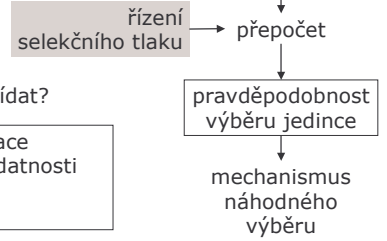

Mutace

Selekce

Účel: způsobit, aby početní zastoupení jedince v populaci odpovídalo jeho zdatnosti

Co je to odpovídat?

Převod informace obsažené ve zdatnosti na informaci v početnosti

Selekce a mutace

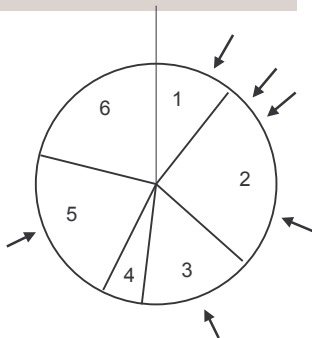

Selekční tlak

- Pravděpodobnost výběru nejlepšího jedince
- Velký selekční tlak → nebezpečí degenerace populace
- Malý selekční tlak → pomalá konvergence
- Šum vnesený mutací může převážit nad pomalou konvergencí → divergence
- Regulace selekčního tlaku se liší podle výběrového mechanismu

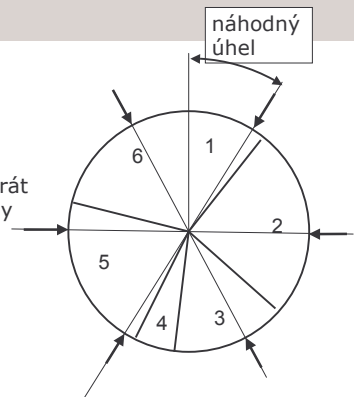
Ruletový výběr

- Rozevření políčka rulety odpovídá žádané pravděpodobnosti výběru
- Provedeme m náhodných voleb úhlu, odtud m prvků
- Jeden prvek může být vybrán vícekrát
- 122235

Univerzální stochastické vzorkování

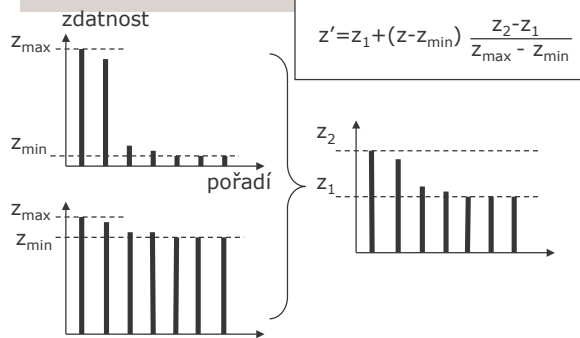
- Odměříme náhodný úhel a vybereme prvek
- Od tohoto bodu odměříme $m-1$ krát úhel $2\pi/m$ a vždy vybereme prvek
- 123556

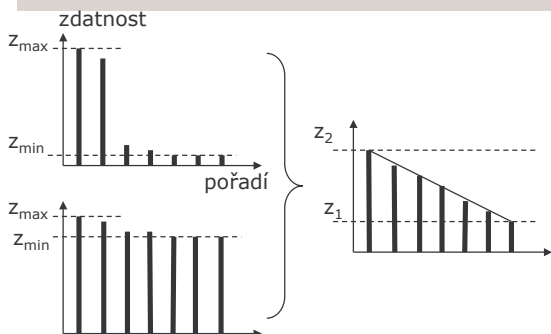
Řízení selekčního tlaku pro ruletový výběr

- Přímá úměra mezi zdatností a poměrnou pravděpodobností výskytu často zdegeneruje populaci – je třeba nadržovat slabším
- Přepočítání zdatnosti lineární funkcí (scaling)
- Použití pořadí ve zdatnosti místo zdatnosti (ranking)

Lineární škálování

Ranking

Turnajový výběr

- Náhodně vybrat r jedinců (turnaj) a z něj nejlepšího
- Opakovat až do naplnění populace
- Selekční tlak:
  - řídí se velikostí turnaje
  - „turnaj“ s jedním jedincem – žádný selekční tlak
  - turnaj přes celou populaci – jistota výběru nejlepšího jedince

Zkrácený výběr

Truncation Selection

- Dán práh $0 < p < 1$
- Z populace M jedinců se vybere pM nejzdatnějších
- Každý vstupuje do rekombinace $1/p$ krát
- Informace obsažená ve zdatnosti je redukována na jediný bit!
- Variace: několik (typicky 4) stejně velkých skupin podle zdatnosti, pro každou skupinu četnost výběru; redukce informace na typicky 2 bity

Řízení populace

- Náhrada en bloc – nová generace vzniklá křížením nahradí starou
- Elitismus – několik málo nejlepších jedinců přejde ze staré populace do nové (pozor na degeneraci)
- Ustálená populace – po každém křížení potomek (potomci) nahradí nejslabšího (dva nejslabší) jedince
- Přechodové formy mezi en bloc a ustálenou populací

Velikost populace

- Teorie: nutná velikost populace roste exponenciálně s velikostí problému: $1,65 \cdot 2^{0,21 \cdot \text{délka}}$ (Goldberg) - nepraktické
- velmi malé populace (~ 10 jedinců): nebezpečí ztráty diverzity
- méně obtížné problémy: od 30 jedinců, lineární růst ($n - 2n$)
- obtížné problémy: ~ 100 jedinců
- velké instance: sublineární růst s velikostí populace, technické důvody

Podmínky ukončení

- Pevný počet generací
- Příznaky konvergence
  - změna průměrné zdatnosti mezi generacemi
  - rozložení zdatnosti v generaci (střední odchylka apod.)

Omezující podmínky

Co udělat, jestliže výsledek genetického operátoru není řešením?

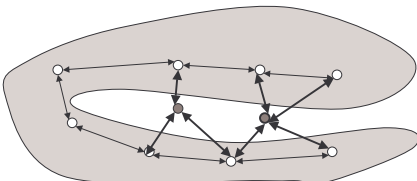
- relaxační techniky
- „trest smrti“
- speciální reprezentace a dekodéry
- oprava individuí

Relaxace

- Princip: převést omezující podmínky na penalizaci
- Velikost penalizace: závislé na instanci
  - každé řešení lepší než ne-řešení
  - minimální penalizace, která zabrání, aby bylo ne-řešení vybráno jako optimální
- Způsob penalizace
  - vzdálenost od řešení
  - odhad ceny opravy
  - počet porušených podmínek

„Trest smrti“

- zahodit výsledek
- zmarněná práce: výpočet optimalizačního kritéria, genetický operátor
- snížená dostupnost stavového prostoru

Doménové reprezentace a operátory

- viz permutační operátory
- jiný příklad:
  - genotyp je vektor reálných čísel
  - nechť x_1, x_2 řešení $\Rightarrow \lambda_1 x_1 + \lambda_2 x_2$ řešení pro $0 \leq \lambda_1, \lambda_2 \leq 1$ (konvexní prostor)
  - použijeme $\lambda_1 x_1 + \lambda_2 x_2$ jako základ operátoru křížení s náhodným λ_1, λ_2

Dekodéry

- Princip: volit reprezentaci tak, aby každý genotyp odpovídal řešení
- Požadavky:
  - každé řešení musí být poskytnuto
  - každý výstup dekodéru je řešením
  - každé řešení reprezentováno tímž počtem genotypů (statistické vlastnosti)
  - lokality: malá změna genotypu působí malou změnu řešení
  - rychlý výpočet